

Verdal Kommune
v/ Postmottak

Deres ref.: Kirstine Karlsaune

Vår ref.: Geir Olav Jensen

Tromsdal 14. januar 2019

Vedr.: Kommentarer til saksfremlegg til sluttbehandling av detaljregulering for Tromsdalen kalkbrudd og deponi

Viser til saksfremlegg med arkivreferanse 2018/4304 -/L13. Vi ønsker med dette å gi noen innspill til sluttbehandlingen av planen.

Utvinning og foredling av industrimineraler er en svært langsiktig aktivitet. Kjernen i Verdalskalks virksomhet er kalksteinsforekomsten i Tromsdalen og rammevilkårene for utvinning og videreforedling av denne. Med vedtak av kommunedelplan for Tromsdalen for drøyt 5 år siden, tok Verdal Kommune et viktig steg i å få på plass langsiktige rammevilkår for kalkvirksomheten i kommunen. Nå er det på høy tid at denne prosessen fullføres gjennom vedtak av reguleringsplan som gjør føringene fra kommunedelplanen juridisk bindende. Først når dette er på plass, vil berørte grunneiere, lokalsamfunn og bedrift ha den nødvendige forutsigbarheten.

I løpet av de drøyt 10 årene som er gått siden arbeidet med ny arealplan for Tromsdalen startet, har antatt direkte sysselsatte i kalkvirksomheten doblet seg fra ca. 50 til ca. 100. Hver av disse arbeidsplassene gir grunnlag for 2-3 arbeidsplasser i øvrig lokalt næringsliv. Det er investert i underkant av 500 millioner i videreutvikling av virksomheten og omsetningen er tredoblet.

Det er i løpet av denne perioden tatt ut drøyt 11 millioner tonn kalkstein, som grunneierne har fått utbetalt ca. 50 millioner kroner for. Det er betalt ca. 22 millioner i havneavgift til Trondheim Havn. Som det fremgår av kapittel 6.9 i planbeskrivelsen, genererer hvert tonn kalkstein som tas ut i Tromsdalen drøyt 70 kr i verdiskaping i Verdal og nabokommunene. For den siste 10 års perioden blir virkningen i underkant av 800 millioner.

Hovedtrekkene i utviklingen av kalkvirksomheten basert på forekomsten i Tromsdalen, er i tråd med det som ble kommunisert av Verdalskalk og Norcem i temamøte om kommunedelplan for Tromsdalen i mars 2013. Volumutviklingen fra Tromsdalen er både avhengig av infrastruktur og marked. Bygging av ny kai er et eksempel på tiltak som er nødvendig for å kunne øke aktiviteten. Etablering av alternativ transportløsning er også et slikt utviklingstrinn. Grunnlaget for alle slike investeringer er forventning om positiv utvikling av markedet, langsiktig tilgjengelighet til kalkstein og forutsigbare rammevilkår. Utslippstillatelse og reguleringsplan for virksomheten i Tromsdalen er kanskje de to viktigste rammevilkårene for vår virksomhet.

Historikk:

Arealplaner:

- Verdalskalk hadde behov for å utvide eksisterende dagbrudd og gjennomførte en regulering i 2007.
- Verdalskalk hadde også behov for jorddeponi og mellomlager av kalkstein og påbegynte derfor regulering av dette i 2007.
- Kommunen ønsket å få på plass en overordnet plan som fastsatte de langsiktige arealmessige rammene for kalksteinsuttaket i Tromsdalen. Dette var blant annet sterkt etterspurt fra berørte naboer og fra Naturvernforbundet som advarte mot en "stykkevis og delt" regulering av uttaket.
- Kommunestyret vedtok derfor i 2008 at det skulle utarbeides KDP for Tromsdalen. Planen skulle ha følgende mål:
 - Planfeste de geografiske rammevilkår for framtidig utnyttelse av kalksteins- og fyllittforekomsten i Tromsdalen på lang sikt.
 - Sikring av langsiktig ressursgrunnlag for mulig framtidig etablering av sementfabrikk og tilstrekkelig volumgrunnlag for lønnsom etablering av transportbånd for kalkstein, var også delmål for planen.
- KDP for Tromsdalen ble utredet på et detaljnivå som tilfredstilte kravene også for reguleringsplan. De aller fleste av synspunktene som har kommet frem i høringsuttalelsene til reguleringsplanen nå i 2018, ble også fremmet og vurdert i arbeidet med KDP. Planen ble vedtatt i juni 2013.
- Forhåndskonferanse med Verdal kommune om reguleringsplan ble avholdt i august 2013.
- Åpent infomøte om oppstart av detaljregulering ble avholdt i februar 2015.
- I tråd med føringer i KDP, ble det gjennomført dialogmøte om reguleringsprosessen med alle berørte myndigheter i mai 2015 og i desember 2016. I dette siste dialogmøtet ble planforslaget som var klart for innsending til kommunen, gjennomgått.
- Planforslaget ble også gjennomgått med berørte grunneiere i slutten av 2016 og begynnelsen av 2017.
- Planforslaget ble sendt til politisk behandling i april 2017.

Utslippstillatelser:

- Verdalskalks anlegg i Tromsdalen fikk utslippstillatelse i 2005. Denne ble senere endret i 2008.
- Utslippstillatelsen for Tromsdalen ble endret i 2014 ved at uttaksgrensen ble hevet fra 1 til 2 million tonn pr år.
- Utslippstillatelsen ble endret på nytt i 2017 ved at uttaksgrensen ble økt fra 2 til 4 million tonn. I denne endringen kom det også inn krav om utredninger av støy langs transportruta, samt volumbegrensninger på transporten dersom støynivåene langs transportveien var for høye.

Utredninger:

- Verdalskalk bestilte en mulighetsstudie av transportbånd fra Tromsdalen til Ørin i forbindelse med utredningsarbeidet for KDP Tromsdalen.
- I samråd med Verdal kommune og Fylkesmannens miljøavdeling, ble det i 2015 og 2016 utarbeidet to rapporter som dokumenterte konsekvensene av kalktransport med vogntog på offentlig vei og synliggjorde alternative transportmetoder. SINTEF utarbeidet disse rapportene på oppdrag fra Verdalskalk og Norcem.

Grunneieravtaler og avtaler med vegeier:

- Verdalskalk inngikk i desember 2016 ny avtale med eieren av Tromsdalsgården om uttak av kalkstein. Ikrafttredelse av avtalen forutsetter at det vedtas reguleringsplan som er i tråd med gjeldende KDP for Tromsdalen.
- Verdalskalk og Norcem inngikk i 2017 avtaler om rettigheter til uttak i Tromsdalen samt videreutvikling av kalkvirksomheten i Verdal. Avtalen innebærer blant annet rettigheter til uttak på Verdalsbrukets eiendom frem til 2173 Dette inkluderer også etableringen av datterselskapet Kalkkaia AS som nå er i gang med å etablere ny utskipningshavn for Kalkstein fra Verdal.
- Verdalskalk inngikk i 2018 avtale med Trøndelag Fylkeskommune om finansiering av avbøtende tiltak i form av g/s vei langs FV 72, forutsatt videreført 70 tonns dispensasjon.

Tidsperspektiv:

Hensikten med kommunedelplanen for Tromsdalen var aldri å detaljplanlegge uttaket av kalkstein fra området fra år til år. Hensikten var å fastsette arealgrensene for hvor uttaket skal finne sted i overskuelig fremtid. For at de rammene som ble fastsatt i KDP skal fungere etter hensikten, må de stadfestes gjennom reguleringsplan. Først når områdene er regulert, oppnås den forutsigbarheten for grunneiere, drivere og lokalsamfunnet som var hele hensikten med å vedta KDP for Tromsdalen.

Det ble også i utredning og høring av KDP stilt spørsmålstegn ved markedsutsikter og tidshorizont for planen. Argumentene var de samme da som nå. Kommunen valgte å se KDP som den langsiktige avklaringen den var ment å være og vedtok derfor planen. Dette forholdet har ikke endret seg siden 2013. Norcem og Verdalskalk har med bakgrunn i vedtatt KDP igangsatt investeringer for ca 200 MNOK i Verdal og ca 120 MNOK i Brevik. Det er i tillegg lagt ned betydelige kostnader og ressurser i å belyse status og muligheter vedørende transport.

For å komme videre i arbeidet med å utvikle næringsvirksomheten basert på kalkforekomsten i Tromsdalen, trenger vi nå å få sluttbehandlet reguleringsplanen. Dette vil danne grunnlag for driftskonsesjon, de siste grunneieravtalene og etablering av jorddeponi og konsekvensutredning og regulering av trase for alternativ transportløsning.

Slikt status er i dag, står vi med store utbygginger i kaianlegg, utslippstillatelse for 4 million tonn, intet deponi for avdekkingsmasser, begrenset tidshorizont og manglende muligheter for å realisere volumøkning som kan forsvare videre arbeid med etablering av alternativ transportløsning.

Etappevis utvidelse av bruddet

Flere har etterlyst bestemmelser om etappevis utvidelse av bruddet. Dette var også et tema i KDP. I samrådsmøter med offentlige myndigheter i 2015 og 2016 kom det innspill fra Dirmin om at det var uheldig at forslag til driftsplan skulle inngå som en del av reguleringsplanen. Begrunnelsen for dette er at hensynet til riktig forvaltning av den mineralske ressursen, er det som må veie tyngst i planlegging av uttaksetapper. Dette er en svært viktig del av driftsplanen som skal behandles av Dirmin. En driftsplan er et levende verktøy som revideres ca. hvert 5 år eller hyppigere dersom det oppstår forhold som tilsier dette. Siden utvidelsen av dagbruddet i Tromsdalen i all hovedsak bestemmes av samspeilet mellom etterspørselen i markedet og kvalitetsvariasjonen i forekomsten, er det svært uheldig å fastsette bestemmelser om etapper i reguleringsplanen. En reguleringsplan er et langt mindre dynamisk verktøy enn det en

driftsplan er. Forslag til driftsplan vil bli sendt på høring og kommunen vil dermed stå fritt til å gi sitt syn på saken i forbindelse med behandling av driftsplan. Dersom samme kvalitet er tilgjengelig i flere ulike områder i dagbruddet, vil også hensynet til grunneieravtalene bli vektlagt i planleggingen av drifta, forutsatt at uttaket fra de ulike områdene kan gjøres like effektivt. Fastsettelse av rigide etappebestemmelser i en reguleringsplan kan gi en situasjon hvor en eller flere grunneiere får langt mindre økonomisk utbytte av aktiviteten i flere tiår, enn det de ellers ville ha hatt.

Verdalskalk avbrøt arbeidet med regulering av mellomlager for kalkstein og deponi for avdekningsmasser i 2007. Innsending av reguleringsplan i tråd med KDP, er utsatt flere ganger etter ønske fra blant annet Verdal Kommune, i påvente av SINTEF-rapportene. Det har nå tatt nesten 2 år fra saken ble oversendt kommunen for politisk behandling. Det har gått 1 år siden saken ble behandlet i komite for Plan og Samfunn første gang. Bedriften har revidert planen i tråd med de vedtak kommunen har gjort. Nå er det på høy tid at det fattes et vedtak for å oppnå den langsiktigheten som var målet for KDP for Tromsdalen.

Transport

Planforslaget og saksfremlegget belyser konsekvensene av ulike utfall av søknad om videreføring av 70 tonns dispensasjon. Det er fullt mulig å fastsette vilkår i rekkefølgebestemmelsene som ivaretar ulike utfall. Fra bedriftens side er det viktig at vilkårene ikke blir satt slik at de gjør videre volumvekst umulig. Vi vil derfor minne om at fylkesmannens miljøavdeling i sin behandling av utslippstillatelsen som ble gitt i november 2017, kom frem til at 4 millioner tonn var en akseptabel volumgrense for transport med 70 tonns vogntog, forutsatt gjennomføring av de avbøtende tiltak som var angitt i tillatelsen.

Verdalskalk har inngått en avtale med Trøndelag fylkeskommune om bygging av gang- og sykkelvei langs fv 72. Det er en forutsetning for denne avtalen at Verdalskalk får videreført 70 tonns dispensasjonen for transport av kalkstein fra Tromsdalen til Ørin. Det er usikkerhet knyttet til utfallet av denne saken og det er derfor dialog mellom fylkeskommunen og bedriften om hvordan ulike utfall skal håndteres.

Usikkerheten rundt utfallet av dispensasjonssaken bør ikke brukes som begrunnelse for å utsette sluttbehandling av reguleringsplanen. Uten vedtatt reguleringsplan, vil situasjonen være at Verdalskalk kan transportere inntil 4 million tonn på vei, når avbøtende tiltak for de mest støyutsatte boligene er gjennomført. Reguleringsplanen er Verdal Kommunes verktøy for å legge de føringer og begrensinger som kommunen mener er nødvendige, på kalktransporten.

Med vennlig hilsen

Geir Olav Jensen
Daglig leder
Verdalskalk AS

Håkon Mork
Prosjektansvarlig
Franzefoss Minerals AS

Kopi:

Medlemmer i Komite Plan og Samfunn – Verdal Kommune